

Aino Yliruokanen

13.7.1910–30.6.2008

Lääkintöneuvos Aino Yliruokanen syntyi 13. heinäkuuta 1910 ja kuoli 30. kesäkuuta 2008 syntymäkaupungissaan Rovaniemellä.

Tutustuin Aino Yliruokaseen 1957, jolloin hän aloitti apulaislääkinlääkärinä Rovaniemellä. Toimin silloin Lapin lääninsairaалassa apulaislääkärinä.

Aino Yliruokasella oli takanaan jo silloin vaikuttava kansainvälinen ura. Tultuaan 17-vuotiaana ylioppilaaksi hän aloitti kielten opinnot Helsingin yliopistossa. Tiedekunta vaihtui lääketieteelliseen, jossa hän suoritti medicofiilitutkinnon ja 1932 kandidaattitutkinnon. Vuonna 1938 hän valmistui lääketieteen lisen-siaatiksi.

Jo ennen valmistumistaan hän oli hankkinut vahvan käytännön lääkärin taidon toimimalla vapaaehtoisena apulaislääkärinä useissa sairaaloissa. Vuonna 1935 hän joutui saattamaan vammautuneen merimiehen Viipurin lääninsairaалasta Yhdysvaltoihin. Se oli nuorelle kandidaatille rankka opintomatka.

Kohta valmistumisensa jälkeen hän päätti erikoistua lastenlääkäriksi. Hän oli 1939 vuoden alussa Turussa lastenosastolla töissä, kun hänet hälytettiin hoitamaan vanhempiaan Rovaniemelle.

Molemmat vanhemmat olivat vaikeasti sairaita ja vaativat ympärivuorokautista hoitoa. Nuori lääkäri väsyi, mutta jaksoi, kun kysymyksessä olivat rakkaat vanhemmat. Yllättäen työmäärä lisääntyi. Rovaniemen sairaalassa oli käynyt lääkärikato. Alilääkäri ampui yli-lääkärin ja sitten itsensä. Ei auttanut muu kuin ottaa vastuu myös sairaalasta, jota urhea Aino joutui hoitamaan viikon ennen kuin Helsingistä tuli lääkäri Matti Sulamaa, ja Aino pääsi hoitamaan vanhempiaan, jotka kuolivat kahden viikon välein.

Syksyllä 1939 hän meni töihin Helsingin lastenlääkärin klinikalle, jossa professori Ylppö yleishälytyksen aikaan jätti vastuun klinikkan toiminnasta Ainolle. Marraskuussa Aino hoiti lastenlääkärin evakuoinnin Harjavallan sairaalaan. Väli rauhan aikana hän toimi kunnanlääkärinä.

Jatkosodan aikana tammi-kuussa 1942 Aino sai määräyksen mennä Äänislinnaan perustamaan lastensairaala. Se saatiin hänen johdolla aikaiseksi, ja sairaala ehti antaa ajan mittapuun mukaan korkeatasoisia palveluita kesäkuuhun 1944 saakka, jolloin Kannaksen suurhyökkäyksen aikana suomalaiset joukot vedettiin pois Itä-Karjalasta.

Sodan jälkeen Aino väitte-

li tohtoriksi (veriryhmistä) vuonna 1948 ja sai lastentautien erikoislääkärin oikeudet vuonna 1949.

Vuosina 1949–52 hän toimi neuvolatyöryhmän johtajana New Delhissä. Tyhjästä alusta saatiin aikaiseksi toimiva organisaatio, joka voitiin luovuttaa 1952 intialaisen lääkärin ja terveydenhoitajan huostaan.

Vuosina 1952–53 hän opiskeli USA:ssa Harvardin yliopistossa. Sitä seurasi vuosina 1954–57 työjakso lääkintöhallituksessa, josta hän siirtyi apulaislääkinlääkärin virkaan Rovaniemelle. Tässä työssä oli pääpaino ennaltaehkäisevän terveydenhuollon kehittämisessä. Äitiys- ja lastenneuvolatyötä kehitettiin. Kouluterveydenhuoltoon lisättiin resursseja. Kouluhammaslääkärin määrää lisättiin. Kuntien terveydenhoitohenkilöstön lisäksi yhteistyö toimi hyvin myös 1965 perustetun keskussairaalan lääkärin kanssa. Tiiviintä se oli lastenlääkäreiden ja gynekologiyli-lääkärin kanssa.

Terveydenhoitohenkilöstön koulutusta kohennettiin. Kun kansanterveyslaki tuli voimaan 1.4.1972 oli Lapissa tasokkaat vuodeosastot ja hyvin koulutettu terveydenhoitohenkilöstö. Kuu-luessani sosiaali- ja terveydenhuollon lääninneuvottelukuntaan totesin, että hä-

nen työtään leimasi erinomaisen organisointikyvyn lisäksi ihmisistä välittäminen.

Lukuisat olivat ne luottamustehtävät ja asiantuntijajäsenyydet, joihin Ainolta riitti aikaa ja tietotaitoa. Rovaniemen kaupunginvaltuustossa hän oli 1961–76 ja sosiaalilautakunnassa saman ajan. LKS:n liittohallitukseen hän kuului 1978–85, vain muutamia mainitakseni.

Ja jäätyään eläkkeelle hän toimi Nigeriassa ns. Zaria-projektin johtajana 1976–78.

Tässä on mahdollista käsittää vain murto-osaa tämän toimeliaan kollegani työstä.

Lopuksi: Minulla on yksi erittäin lämmin muisto, joka liittyy joulukuussa 1959 kotiamme kohdanneeseen tulipaloon, jossa vanhin lapsemme menehtyi palovammoihin. Kotimme sisusta tuhoutui täysin. Puolivuotiaitten kaksospoikien kaikki vaatteet paloivat ja meille vanhemmille jäi ainoastaan ne vaatteet, jotka olivat pääl-lämme. Seuraavana aamuna aikaisin tuli Aino majapaikkaamme mukanaan lastenvaatteita, huopia ja lakanoita.

Sellainen hän oli. Aina valmis auttamaan lähimmäistään hädässä. ■

Pekka Raudaskoski